

a' beszédnek értelme ez: „ha Ferdinánd szabad leszen, Spanyol Országának intézetei eltöröltetnek. Hanem én nem hiszem fundamentomosnak lenni ezen magyarázatot. A' franczia Király azt mondja: „Helyheztessétek Ferdinándot olyan szabadságba, hogy Népeinek maga adhasssa azon intézeteket, mellyeket csupán az ő kezeiből vehetnek.“ Ez már egyenesen azon principiumnak felállítására mutat, hogy az Országának intézetei egyedül csak a' Királytól eredhetnek. 'S ez az a' principium, mellynél fogva Anglia, jóvá nem hagyhatja a' franczia Király' beszédét. Más részről azonban, szükségképen megkivántató dolog minden Országokban, hogy a' Fejedelem, nemcsak minden erőszaktól ment, hanem tökéletes és teljes szabadságban is legyen; de különben nem merem azért állítani, hogy ezen political principium, valamely idegen Hatalmasságnak beleavatkozását igazolhatná.“

„Kétségkívül megengedi a' Ház, hogy mélyebb környúlásokba nem bocsátkozom, nem csak azért, hogy azon igen tiszteletreméltó Úr *), ki a' külső dolgokat kormányozza, jelen nincsen, hanem mivel még van út is a' megbékélésre. Sajnállanám, ha a' kívánatos cél-érés' lehetősége veszedelmeztetnék. Lelkemnek legmélyebb meggyőződéséből mondom, hogy a' békesség' fentarthatását ohajtom. Nem vergődött még ki a' világ a' 30 esztendő hadnak nyomorúságaiból. Távollégyen tőlünk, hogy egy szomszéd Státus' veszedelmén kártékonyan örvendezzünk; sőt, éppen nem fondorkodva tekintvén a' velünk versent-futó Nemzet' virágzását, az meglegedésünknek legyen még inkább tárgya. Európának jelenvaló Cri-

sisében, azon igen méltó helyheztetésben van az az Ország, melly által abban munkálódik, hogy a' Despotismus' ügyével felhagyjon, és inkább egy okosabb szabadságot fundáljon-meg. — Helybenhagyván ezek szerint a' tiszteletreméltó törvénytudó (Brougham) vélekedéseinek nagyobb részét, nem fojthatom-el egyszerűsmind sajnálkozásomat azon tekintetben, hogy a' Hazánkkal szövetségben élő Hatalmasságok ellen, sértegető észrevételekbe ereszkedett. A' nélkül, hogy a' parlamentumi tanácskozásainkat characterizáló jusról lemondanék, merem állítani, hogy a' tisztelt Orator, maga magának szemrehányásokat teszen saját kifejezései iránt, ha azon költsönösen kiállott veszedelmeinkre, 's költsönösen szerzett dicsőségünkre visszaemlékezik, midőn ama Hatalmasságok és mi, Európának közös ellenségét megtámadtuk, meggyőztük 's végre semmivé tettük. Miként szólhatott a' tiszteletreméltó Orator, Sándor Császárról, ezen nagy és dicsőséges Monarcháról, a' nélkül, hogy meg ne emlékeznek arról, hogy iparkodásait a' mieinkkel egyesíté, azon férjfiú' kegyetlen célzásai ellen, kinek magasztalását az Orátor' szájából, idegenkedve kelle hallanunk. Avvagy lehet e felejtteni azon embernek gonosz cselekedeteit Spanyol Ország ellen, lehet e felejtteni az Enghieni Herczeg' meggyilkolását, 's Anglia iránt viseltető halálos gyűlölséget, melly az ő romlásának oka vala? — Hasonlóképen csalatásban van a' tiszteletreméltó Orator, midőn azt láttatik hinni, hogy a' Verónai tanácskozások' tárgya, egyedül Spanyol Ország lett volna; mert ott, Olasz Országgal 's a' Török Birodalommal is foglalatoskodtak. 'S én itten csupán azt említem, hogy az Orosz Birodalomnak, a' Törököket illető magaviselete, minden ellene tett vádakát meghazudtol; és nem hogy tulajdon birtokait akarta volna az

*) Canning Úr, Liverpool' részéről letévéen Parlamentumi hivatalát, most nincsen az Alsóházban.

Orosz Birodalom nevelni, sőt inkább oda valának intézve czélzásai, hogy a' Görögök részére, hasznos békességet szerezhessen. A' tiszteletreméltó törvénytudó, Ausztriáról és Nápolyról is tett még szót, 's én merem állítani, hogy Ausztria részéről a' dologba avatkozást, a' szorgos szükség parancsolta, 's ennél fogva cselekedete igazságos és illendő is volt. Nem azért vitt Ausztria őrizet-sereget Nápolyba, hogy azt, mint elfoglalt Státust, magának megtartaná, hanem hogy a' valóságos és fenyegető veszedelmek ellen, tulajdon Státusait védelmezné. Ezt igazolja az is, hogy ugyancsak a' Verónai Congressuson meghatározott az az idő, mellyben Piemont, az őrizet-seregtől megürítették."

Ezeknekutána Nagy Britannia' belső körülállásaira tért-ki Peel Úr, 's jelenté, hogy olly javallatot teszen, mellynél fogva a' Nemzet' állapotja vizsgáltatnék meg, 's különösen a' taxa' kevesítése iránt tételnének rendelések. — Peel Úr után még Mackintosh és Denman Urak szólván, az Adresz, mint fent említettük, egyenlő akarattal jóvá hagyatott.

A' Londoni Udvari Ujság jelenti Febr. 15-én, hogy Sir Henry Wellesley, Bath-Rend' Nagy-keresztese, Ő Királyi Felsége részéről, rendkívül való Nagy-követté 's meghatalmazott Miniszterre neveztetett az ausztriai császári Udvarhoz, Gróf Clanwilliam pedig a' prusszus kir. Udvarhoz rendeltetett rendkívül való Követnek 's meghatalmazott Miniszternek.

Mind a' mellett is, mond egy Londoni Ujság Jan. 27d., hogy még ekkoraig nem fagyott annyira bé a' Tamesis vize, hogy csak gyalog ember is merne reá menni; még is a' hideg, különösen a' csipő keleti szél, igen veszedelmes mind emberre mind baromra nézve. Két Quacker

testvér leányok, kik arra vetették a' fejüket, hogy sebes postával, még pedig kinn a' kocsis mellett ülve, utazzanak, az általfázásból magokra vont betegségben megholtak. A' Brightonba menő postaszekér' Szerszámmestere, Jan. 26d. reggeli 4 órakor, olly elfagyódva érkezett oda meg, hogy mások emelték-le a' szekérről. Brighton' szomszédságában tele a' tengerpart havi-rézzével és vad kássával, sőt vad hattyúk is vevék oda magokat, mellyek közzül sokak lelövöldöztetvén, némeltyek 20 fontot is nyomtak 's orrok hegyétől farkok tolla' végéig öt lábnyi, 's kiterjesztett szárnyaik irányában 7 1/2 lábnyi hosszúságúak voltak. A' pacsirtákat olly nagy halmazonként lövöldözik, hogy dézsákkal allanak a' Brightoni piacon, 's két vadász azzal dicsekszik, hogy egy délelőt 408-at lött. A' veres-begyek és czinegek a' lakó-házakban keresnek menedéket. A' nagyobb madarak, szokott eledelek' szükében a' föld alatt lévő répának esnek, 's a' szántó-földeket úgy pusztítják, 's a' nagyobb nemű szelíd madarak, ragadozó-madarakká lesznek az éhség miatt, annyira hogy már a' csókák, a' pacsirtáknak, sőt még a' fogoly madaraknak is nekik esnek. Mind ezen halalos hideg mellett is, annyira le tudá vetkezte'ni a' természetet egy anya, hogy csak akkor tájban született gyermekét, felmeztelen tette-ki a' hóra. Szerencsére csak hamar egy ott elmenő paraszt-asszonynak szemébe ötlött a' kis ártatlan, kit magához vett, 's Havi Mária Annának keresztelteté.

Spanyol Amérika.

Protector San Martin' Proclamatiója.

„Perunak és Chilinek függetlenségét kihirdetem a' világ előtt; a' zászló, melly

alatt Pizarro az Yncák' Országát meghódította, birtokomban van, 's én — magános életre lépek vissza. Tíz esztendei hányattatások és küszködések, így jutalmaztatnak - meg gazdagon. A' Nemzetnek akkor tett igéretcim, midőn a' csatapiacra kiallottam, bételjesedtek; a' Nemzetnek függetlenné kellett lennie, 's magának választania uralkodás formáját, 's mind ezek meglevének! A' győzedelmes Vezérnek jelenléte (bár az ment legyen is ön haszna keresésétől), mindenkor félelmet önt az újonan szerkeztetett Státusban, 's valósággal magamnak is értsemre esett, hogy némellyek azzal kezdenek vádolni, mintha Fejedelemségre törekedném; mellyért is, íme megteszem ezen utolsó áldozatot hazám' szabadságáért, 's e' napságtól fogva nem vagyok több egy közönséges Polgárnál. — Közönséges magamviselete iránt, oszoljanak - meg bár Polgár - társaimnak vélekedéseik, a' maradék megismeri majd az igazságot. Peruiak! — Egy tökéletesen megfundált Nemzeti - képviselőséget hagyok én tinétek mintegy testamentomban, melly iránt ha bizodalommal viseltetek, diadalmi - cnek zenghet ajakaitokon; ha nem, úgy az Anarchia marcsongol - szélyt benneteket. Kivánom, hogy a' bölcsesség igazgassa sorsotok' kormányát, 's benneteket a' boldogság' és békesség' fő polczára vezéreljen. Pueblo Libre, Sept. 20d. 1822. — Jose de San Martin.

New - Yorkból, Dec. 21d. indult levelek a' következendő cikkelyt közlik: „Egy Curacai levélben, melly Nov. 26d. költ, 's hozzánk ma reggel érkezett Philadelphiából, azon fontos tudósítást látjuk, hogy columbiai Generális Montillát, Garabuya mellett, a' Guajaro Indusok' birtokában, Maracaibohoz 8 órányira nyugot felé, a' spanyol kir. Generális Morales tökéletesen semmivé tette. Az ütközet,

Nov. 23d. délelőtti 11 óra tájban kezdődött, 's már délre elvalasztó győzedelmet vett Morales, 's 800 fogoly, közöttök 36 Tiszt, 1100 puska, bútor, terehhordó - állatok 's a' t. levének győzedelme' jutalmi. A' nevezett levél, még azt is függeszti ezen tudósításhoz, hogy Montilla csupán valami 60 kísérővel szabadult meg, de utána eredtek, 's a' hely' fekvése miatt, könnyen kézre keríthetik. — Gen. Morales' hivatalos Bülletinjét is közli az említett levél.

Más Ujság - levelek azonban, nevezetesen a' New - York National - Advertiser, Dec. 24d. azt tartják. Maracaibóból vett hajós - tudósításaiknak következésében, hogy a' Morales és Montilla között, feljebb előadott ütközet, nem egyéb volt egy csekély csetépaténál, mellyben 30—40 ember ha veszhett - el, 's e' szerint Morales nagyította a' dolgot Bülletinjében.

Portugallia és Brasilia.

A' Rio de Janeiróból Dec. 7d. indult levelek, mellyek Febr. 4d. reggel jöttek - meg Londonba, következendő tudósításokkal érkeztek: „Az új Császár koronázásának czeremoniája, Dec. 1sőjén ment - végbe. A' had' kinyilatkoztatását Portugallia ellen, minden nap várják. Minden portugalliai kereskedő - hajók, sequestrum alá vették. Két Fregát és egy könnyű - hajó elevezett olly czállal, hogy a' partot tisztogassa, 's a' portugalliai vitorlával járó hajókat behajtsa.

A' Journal des Debats szerint, a' spanyol Királyné még mind Ramalhaoban van, a' hova útasított addig, míg azon tetteért, melly szerint a' Constitutióra meg nem esküdött, tökéletesen számkivették. Gyengélkedő egészsége nem engedé mind eddig, hogy távolabb útra mehessen. Némellyek azt hiszik, hogy Nápolyt vagy Luccát választja jövőendő lakhelyéül.

Francia Ország.

Febr. 7d. Mise előtt, audientiát adott a' Király a' pyrenaeumi armadához rendeltetett Gen. Lieut. Herczeg Hohenlohe-nak, és Vicomte Digeonnak.

Egy Febr. 2d. költ királyi rendelés' következtében, négy új Gyalog Regementek állítatnak, mellyeknek mindenike 3—3 Batalionból fog állani. Egy másik, ugyan azon napi határozásnál fogva, a' húsz végső Gyalog Regementek, mellyeknek ekkoráig csak 2 Batalionok volt, egyel egyel neveltetnek.

Az ifjú Bricogne, eddig a' Montpel-lieri királyi kincs' fizető - mestere, a' spanyol ellen rendelt armadához neveztetett fő fizető - mesternek.

Az Etoile azt írja Febr. 8d., hogy Herczeg Talleyrand olly intést kapott (s alkalmasint az akkori magaviseletéért, midőn a' Pair kamarában a' köszönő-adresz felett folynának a' tanácskozások), hogy a' Tuileriákban ne mutatná magát.

Egy Párizsi Ujság bizonyosága szerint, a' köszönő - adresz felett folyó vitatások közben, Villele Urat megtámadták Bourdonnaye és Delalot, hogy miért nem kezdette - el már régen a' spanyol Revolutio ellen a' hadat. Némelly javítást sürgető Urak vélekedései között, a' Generális Foyé is visszavettett, mellynek célja az volt, hogy a' külső Hatalmasságokat minden részvételből ki kellenék rekeszteni.

Brestből egy levél azt a' tudósítást közli Jan. 21d., hogy oda a' 80 ágyús Centaurus és a' Flora nevű Fregát kikészítése iránt parancsolat érkezett; két Linea-hajó, mindenik 74—74 ágyúval, egy ostromló hajó, két Fregát és számos Corvetek már kikészítették 's minden órában indulhatnak. A' Jean Bart nevű Linea-hajó, parancsolatot vett, hogy Martiniquebe menjen, a' hova 600,000 Frankot viszen.

A' Journal des Debats szerint, spanyol Generális Baró a' Eroles, Febr. 6d. estve Párizsba megérkezett.

Febr. 9d. estvéli 8 órakor, a' trónus-szálában fogadta a' Király a' Deputatusok Kamarájának azon nagy Deputatióját, melly Ő Felségének, a' Kamara' nevében, a' Kamarákat megnyitó királyi beszédre vitte - meg a' köszönő feleletet.

Ugyan ezen napon a' Minisztereket, a' francia Marschalokat, Herczeg Talleyrandot, a' francia Cancellariust, számos Gen. Lieutenanntot, és Gen. Majorokat, sok Paireket és Deputatusokat, és a' Nápolyi Nagy - követet, Herczeg Castelcicalát fogadta - el a' Király. Ezen napon Ő kir. Herczagságek a' Monsieur és az Angoulemi Herczeg, körülvetve fényes General stábjoktól, a' Tuileriák' udvarában, a' pyrenaeumi armadához induló félben lévő kir Gárda' hat Batalionát, 's ugyan azon Gárdának egy Compánia Gyalog és egy Svadron Lovas Pattantyúsait tizennyolcz ágyúval, megmustráltak, mellynek vége lévén, Ő kir. Herczagsége a' Monsieur minden Tiszteket öszvegyűjtetvén maga körül, előttök egy rövid beszédet tartott.

A' Madriti Udvarnál volt francia Nagy - követnek, Gróf de la Gardénak, ki Febr. 9d. érkezeit - meg Párizsba, szerencséje volt, Febr. 11d. a' Király elébe audientiára bocsáttatni, 's később a' kir. Herczegek' udvarlására is menni.

Ouesada és d' Eroles spanyol Generálisok, ugyan az nap voltak audientzián az Artoisi Grófnál a' Király testvérénél.

A' Quotidienne szerint Generális Don Carlos Ódonnel is megérkezett Párizsba.

Herczeg San Lorenzo, Febr. 11d. indult - el (Londonon keresztül) Madrit felé.

Spanyol Ország.

Párizsi Ujság - levelekben közöltetett

spanyol határszéli tudósítások jelentik, hogy Mina bevette Seo d' Urgelt. Generális Romagosa azért hagyta - el ezen helyet, mivel puskapora 's golyóbisa elfogyott.

P r u s z s z i a.

A' prusszus Státus-Ujság így ír Febr. 13d.: „Ő Felségének a' Királynak parancsolatjából, még a' mult hónap vége előtt tudtára adatott az itteni spanyol Biztosnak, hogy közönséges hivatalának vége, és hogy a' külső Ministerium semmi némű közléseket nem fog többé tőle elfogadni. 'S minekutána megjött a' tudósítás, hogy a' prusszus Biztos, odahagyta Spanyol Országot, azonnal kiadattak az itteni spanyol Követség' paszszusai is, melly f. h. 7d. innen el is utazott.

A' Prusszia Universitásokban tanuló Ifjaknak számáról hivatalos jelentés tétett, mellynél fogva Berlinben 1215, Bonnban 600, Breslauban 617, Greifswaldban 91, Hálában 962, és Königsberghen 273, Öszveséggel 3758 Ifjak gyakorolják a' tudományokat.

Két Siciliák Királysága.

A' Giornale delle due Sicilie jelenti Jan. 31d.: „Azon nagy Különös-törvény-szék Nápolyban, mellyre az 1820 Jul. első napjaiban, a' fennálló Uralkodás és a' királyi tekintet ellen kiütött öszveesküvésnek ügye bizatott, Jan. 29d. a' következő Contumaxokat, u. m. Pepét, Carascosát, Minichinit, és de Conciliist, mint az említett öszveesküvésnek fő indítóit, nem különben Cappuciót, Paslelát, Gracianót, d' Auriát, Russót és Pisát, mint első rendű vétkeket, közönséges megegyezéssel halálra ítélte.

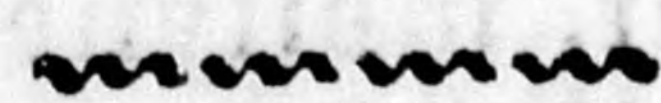
B é c s.

Ő Cs. K. Felségének, a' közönségesen szeretett Fejedelemnek, f. h. 12d. előfordult születése napját, a' mint az ide mindenfelől érkezett jelentések mutatják, a' Monarchiának minden részeiben,

Isteni-tisztelettel 's jóltévé cselekedetekkel innepelték buzgó szíves indulattal hű jobbagyai. A' haza' legjobb atyjának felséges személyéért, az ő gyermekeinek szívei mindenütt egyenes igaz szeretettel, változhatatlan hűséggel 's erős ragaszkodással telének - el, számtalan buzgó kérések és imádságok mentek a' minden jóknak adójához, az ő hosszas időnkig terjedő becses életéért, mellyet a' gondviselés által reája bízott Országok' és Népek' boldogítására szentelt. Az említett kedves nap, mindenütt szeretetnek és hűségnek innepe vala.

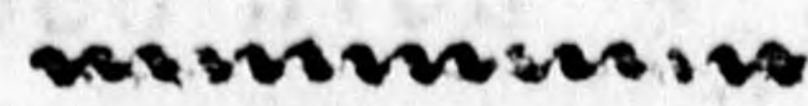
Ő Cs. K. Felsége méltóztatott, Testvérét Lajos Cs. K. Fő Herczeget, különös felséges megelekedésének jeléül, a' Szent István magyar Király Rendének Nagy-keresztjével kegyelmesen megajándékozni, 's a' Rendnek ekességeit, Febr. 16d. az Isteni tisztelet után, a' szokott rendtartásokkal közönségesen általadni.

Ő Cs. K. Felsége, folyó hónap 13d. felséges határozásánál fogva, valóságos titkos Tanácsos és a' közönséges Udvari Kamara Tanácsosát Vázsonykeői Gróf Zichy Károly, 's a' Cseh Gubernium Vice-Praesidensét Vitéz Mertens Péter Urakat, a' Cs. K. közönséges Udvari Kamara Vice Praesidenseivé méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

*Febr. 21d. a' Státus-papirosai
nak közép-árrok:*

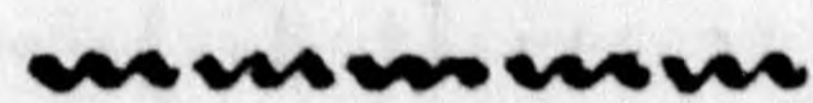
Státus Kötelező levele 5 pCtmal C. P. 78 1/8; Ugyan az 2 1/2 pCtmal —; Sorsvonasos Költsön 1820ról 100 f. C. P. 119; Ugyan az 1821ről 100 f. C. P. —; Bizonyítás 1821d. Költsönről 100 ftért C. P. —; Bécs Városi Bankó Obligatiók 2 1/2 pCtmal 36; 100 for. Conv. P. 249 7/8 for. V. Czban, 1 Bank-Actia 890 1/2 for. Conv. P.

*A Gabona négy fő nemeinek árrok
állaljában Febr. 10d. — 15d.*

(Mérőjét garasra számlálva V. Czban.)

	Búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.
Bécsben Febr. 11d.	157	102	93	82
— Febr. 15d.	149	103	87	85
Stockerauban Febr. 10d.	137	105	—	66
Fischamendenés Febr. 11d. és 13d.	100	—	—	71
Nagy Enzersdorfon Febr. 12. 139	115	85	—	71

Szent-Mártonyi Ignác' Emléke.

(Életírási Töredék.)

Ha vagynak, élőknek nekünk, halot-
taink 's névszerint elhunyt őseink iránt is
valamelly kötelességeink: bizonyára azok
közé tartozandó, hogy emlékezeteket fen-
tartani, virágoztatni, szép híreket 's tet-
teiket — ha netalán homályba eltemetve
világtól nem tudatnának — napfényre
hozni, és a' késő Unokák előtt például
tükörül mutogatni igyekezzünk. Mert men-
nyin lehetnek a' hazában élt jelesek kö-
zül is, kik az ő időkörökben nevezetes
dolgokat vittek végbe, általmentek sokon,
észszel, bátorsággal, nagy lélekkel szám-
talanok felett tündököltek: és még is ke-
vesektől vagy senkitől sem ismertetnek
neveik, ugymint, mellyek halálokkal együtt
elenyésztek; pedig nem egyéb okból,
mint mivel nem volt tudós Író, ki őket
átaladta volna a' jövőendő Nemzetségnek,
Horátsként *carent quia vate sacro*. Ezen
elhunyt 's kevesektől ismert jeles Hazánk-
fijainak egyike kétségkívül Szentmár-
tonyi Ignác; ki, jóllehet azon újabb
idők felé élt, mellyeket ez ügyben Ha-
zánkra nézve is kedvezőbbeknek mondha-
tunk a' régieknél: mindazáltal az ő viselt
dolgai (tudtomra legalabb) nemzeti tudo-
mányos írásainkban feljegyezve nem ta-
láltatnak. Teljesítem tehát ezen elhunyt

jeles férjfiú eránt hazafiúi kötelességemet:
nevét im' e' levelek által vagy a' homály-
ból kiragadván, vagy csak frissebb em-
lékezetbe hozván. Abból a' kevésből, a'
mit hiteles kutforások után, tölem itt az
Érd. Olvasó veend, ismerjen rá a' nagy
mberre: *ex pede Herculem*.

Szentmártonyi Ignác születése
1718ban esik. Felnevelkedvén Génuszta-
tól az egyházi pályára érte magát bivat-
tatni; melly belső hívásnak engede is.
Választá pedig az úgynevezett Jézus Tár-
saságának Szerzetét. Ennek híre neve az
ő idejében éppen culminált úgy szólván:
's ebbe kívánkoza beavattatni. Melly Tár-
saság' kebelében a' mathematica és legki-
vált astrónómiai tanulmányoknak feküvék;
mint önmagokban is ártatlan 's állapotjá-
val is helyesen öszveférhető foglalatossá-
goknak. Kivált az Astronomiában saját szor-
galma után felettébb sokra vivé a' dolgot,
's olly híressé leve abban, hogy neve
még messze külföldön idegen Fejedel-
mek előtt is ismértetett. Ötödik János,
akkori Portugallus Király, őtet szintén a'
maga Udvarához elkiváná. Mária The-
rézia dicső emlékezetű Királynénk tehát
elbocsátá Szentmártonyit Lizabonba; hol
igen érdemes fizetés mellett királyi Taná-
csossá és Udvari Astronomusá tétetvén,
csak hamar elküldeték Braziliába, hogy
a' Spanyol és Portugal Országok között
per alatt való határokat felmérje. Ott töl-
te e' munkában néhány esztendőket; meg-
hajózá, nem egyszer, a' kerek föld leg-
nagyobb folyóját, az Amazont, 's egye-
beket, mellyek abba béömlenek; felméré
mind a' folyókat, mind a' közben fekvő
sok szigeteket; és már annyira vala mun-
kájában, hogy éppen csak a' két Király-
ság között fekvő végszéleket jelelgeté, mi-
kor Portugalliában ama világszerte isme-
retes nyughatatlanságok támadának, mel-
lyek a' Jesuita-Rend feloldoztatására is
alkalom levének (1758). Valamennyi Mis-

sionarius és egyébféle Jesuiták Braziliában találkoznak, Pombal híres Miniszter parancsolatjára, hirtelen minnyájan öszvefogdosztatva 's hajóra szállítva Lizabonba vitetének, és különféle fogházakba zároltatának, hol kelle várniok a' kihallgatást. Még Szentmártonyokra sem vétegett itt tekintet, ki pedig a' Király dolgában vala oda kiküldetve, és Lizabon közeletén ült ő is, kihallgatatlanul fogóságban; első nyolcz esztendőkön által ugyan szenvedhető környülállások között, de azután minden külföldi Jesuitákkal együtt földalatti mély tömlöczbe vetteték, mellyben tiz egész álló esztendeig napfényt nem láta, 's rizonél egyebet eledeleül nem nyere. Illy sanyaruságban tölte életében tizenyolcz esztendőket, a' nélkül, hogy csak okát is tudná, miért bának vele olly méltatlanul. Mária Theresia, Portugalliai Udvarnál álló Követségé Báró Lebzeiter által sokszor tudakozá a' szerencsétlennek hol-mint-létét, hogy őtet visszakérhesse: de minden uttal csak e' bizonytalan választ vevé, hogy nem találtatnék sehol. Végre, midőn első József, Portugallus Király meghalálozék (1777) 's utána nagyérdemü leánya Mária Francziska lépe a' trónusra: ennek kegyes parancsolatjára minden foglyok szabadon bocsáttatának 's közöttök vala — Szentmártonyi Ignác is. Az Ausztriai Cs. Kir. Követ azonnal magához hivata; ada neki költségre ezer forintot, és így indula utra Bécsnek. Itt megérkezvén, minden baleseteit el kelle beszélnie a' Császárné előtt, kinek igen megesék rajta szíve, és szinte könyhullatásig megilletődék. — Melly sok hányatásai után visszatérete hazájába. Egyenesen a' Csáktornyai szigetbe vevé utját, hol unokaöcsénél Főt.szt. ifjabb Szentmártonyi Ignác

nál, Belliczai Plebánusnál és Esperestnél tölté életének hátravaló esztendejét; ennek a' lelki dajkálkodásban boltig segítségül lévén, nem különben, mint a' legalábbvaló Kaplán. Prédikála, beteget latogata, haldoklóknak vigasztalást nyujta, oktató az ifjuságot, szóval: vala mindennek minden; mire nézve a' Község nem is hívá őtet soha másképpen, mint Atyának. Penzióját felosztá a' szegények közt; elhagyatott árváknak nevelést eszközle; megszorult földnépének előrekölcsönnel nyujta segítséget, de a' mellynek visszavárásáról még halála előtt jókor lemonda, minden adósainak leveleiket szélytszaggatván. Ő mondhatá legméltóbb jussal, a' mit Virgil Didó' szájába tesz: non ignara mali miseris succurrere disco. — A' mi pedig minden egyéb dicéretes tetteinek koronája: jóllehet a' tanulmányok' csaknem minden ágaiban bámulandó olvasottsággal dicsekedhetett, még se hallá soha senki tőle, hogy nagyra lett volna azokkal. Vala alázatos, szerény, mértékletes, szolgálatra kész, szánakozó; emberbarát pedig és Pap, éppen a' millyent kívánhatni. Azért minden rendü emberek részvétellel hallák hírét halálának, melly megtörtént Április 15d. 1793., életének 75d. esztendejében. Halála igazan csak csendes elaluvás vala. Minden valóságos betegség nélkül, csupán életerejének legvégső kimerülésében, végeztig magának-jelenléttel, vidám és Isten akaratjan teljességgel megnyugovó szívvel szunnyada-bé a' hosszú halálálomba. Könyvcken és némelly kevés számu mathematica műszereken kívül nem találtatott egész holmije közt is hat forintot érő; mivel életében mindenét a' szegényekre 's csak igen keveset szokott önmagára fordítani. E. I. P.